

اینترنت و امنیت اجتماعی

سعید مجردی

به کوشش گروه پژوهشی جامعه و امنیت

A

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تهران، ۱۳۹۱

سرشناسه: مجردی، سعید، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور: اینترنت و امنیت اجتماعی / سعید مجردی .
مشخصات نشر: تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری: ۲۳۵ص: مصور، جدول .
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۶-۵۸۶-۰
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص. [۲۱۹] - ۲۲۵ .
موضوع: اینترنت -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع: شبکه‌های اجتماعی -- ایران -- جنبه‌های فرهنگی اجتماعی
موضوع: امنیت اجتماعی
شناسه افزوده: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ الف۲۶م/م۸۵۱/HM
رده بندی دیویی: ۳۰۳/۴۸۳۴
شماره کتابشناسی ملی: ۲۷۴۰۰۹۴

A

اینترنت و امنیت اجتماعی

مؤلف: سعید مجردی
ویراستار: فاطمه پناه دفتری
ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مدیر نشر: ناصر زعفرانچی
ناظر چاپ: مجید اسماعیلی‌زارع
نسخه‌پرداز: فرزانه صادقیان
آماده سازی: عرفان بهار دوست
حروف‌نگار و صفحه‌آرا: شهره خوری
طرح و اجرای روی جلد: عطا... کاویانی
چاپ اول: ۱۳۹۱
تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
چاپ و صحافی: فرشپوه
ردیف انتشار: ۹۱-۱۶
بها: ۷۵۰۰ تومان

حق چاپ برای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی محفوظ است.

ISBN ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۶-۵۸۶-۰

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۶-۵۸۶-۰

نشانی: تهران، صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۴۱۹، تلفن: ۳-۸۸۰۴۶۸۹۱، فاکس: ۸۸۰۳۶۳۱۷

فهرست مطالب

۱.....	پیشگفتار (محمدعلی مینایی)
۲.....	شناخت و بیان مسئله و نیازسنجی در حوزه مطالعات امنیت اجتماعی
۴.....	تعریف امنیت اجتماعی (جامعه‌ای)
۴.....	طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی
۷.....	درباره کتاب
۸.....	مجموعه آثار گروه

فصل اول

۱۳.....	مقدمه
۱۶.....	طرح نظری مسئله پژوهش
۱۷.....	اهمیت و ضرورت پژوهش
۱۸.....	سابقه پژوهش
۲۰.....	اهداف پژوهش
۲۰.....	اهداف کلی
۲۰.....	هدف‌های اختصاصی یا جزئی
۲۱.....	هدف‌های کاربردی
۲۱.....	پرسش‌های تحقیق
۲۱.....	فرضیه‌های تحقیق
۲۲.....	روش پژوهش
۲۲.....	الگوی نظری تحقیق
۲۵.....	تعریف واژه‌ها و متغیرها
۲۶.....	مراحل تحقیق

فصل دوم

بخش اول: نظریه سیستمی و نظم و امنیت اجتماعی

۳۱	مقدمه
۳۱	مفهوم تئوری سیستمی
۳۲	انواع سیستم
۳۳	سیستم‌های ساده و پیچیده
۳۳	ویژگی سیستم‌های باز
۳۵	محیط
۳۵	تغییرات محیطی
۳۶	فرصت‌ها و تهدیدات محیطی
۳۹	ماهیت نظام و محیط امنیتی
۴۰	امنیت اجتماعی و نظریه سیستمی

بخش دوم: امنیت اجتماعی

۴۳	مقدمه
۴۳	مفهوم‌شناسی امنیت
۴۸	لغت‌شناسی امنیت
۴۹	تهدیدات امنیتی
۵۱	سطوح امنیت
۵۳	ابزارهای تولید امنیت
۵۴	امنیت اجتماعی
۵۶	رویکردهای امنیت
۵۹	هنجارها، ارزش‌ها، قوانین و امنیت اجتماعی
۶۰	نظم اجتماعی

بخش سوم: اینترنت و اثرات فرهنگی اجتماعی آن

۶۵	مقدمه
۶۵	پیدایش اینترنت
۶۹	اثرات اینترنت بر ابعاد زندگی بشری
۷۱	تأثیرات سیاسی اجتماعی اینترنت

۷۱	فضای مجازی
۷۳	شکاف دیجیتال
۷۵	ایران و شکاف اطلاعاتی
۷۶	جهانی شدن
۷۷	اینترنت و جهانی شدن
۷۸	امنیت در عصر جهانی شدن
۸۱	فرهنگ و جهانی شدن
۸۳	افزایش هزینه‌های اعمال قدرت
۸۴	کاهش هزینه‌های مقاومت
۸۴	تهدیدات و فرصت‌های امنیتی ناشی از کاربرد اینترنت
۸۵	جرایم اینترنتی

بخش چهارم: چگونگی تأثیرگذاری اینترنت بر امنیت اجتماعی

۸۹	مقدمه
۹۰	تعریف ثبات و تعادل
۹۳	جمع‌بندی مؤلفه‌های مفهومی امنیت اجتماعی در ایران

فصل سوم

۹۹	روش تحقیق
۹۹	نوع تحقیق از حیث هدف
۱۰۰	نوع تحقیق از حیث ماهیت و روش
۱۰۳	مراحل انجام تحقیق
۱۰۳	پرسشنامه

فصل چهارم: تحلیل داده‌ها

۱۱۵	الف) یافته‌ها
۱۱۹	توصیف داده‌ها
۱۷۵	ب) خلاصه نتایج

فصل پنجم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۱۸۹	بخش یکم یافته‌های تحقیق
۲۰۵	بخش دوم پاسخ به پرسش‌های تحقیق

فهرست مطالب ۶

منابع

۲۱۹.....	فارسی
۲۲۳.....	انگلیسی
۲۲۵.....	سایت‌های اینترنتی

پیشگفتار

اثری که پیش رو دارید، یکی از دستاوردهای منظومه تحقیقاتی «طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی» است. این منظومه تحقیقاتی از چند حیث در ادبیات تحقیق و پژوهش کشور، بدیع و متفاوت است.

موضوع؛ یکی از بنیادی‌ترین نیازهای بشر که از ابتدای حیات به آن می‌اندیشیده و بخش قابل توجهی از دغدغه وی را شامل بوده، بدون تردید امنیت است. لیکن اهمیت این نیاز بنیادین انسان موجب نشده است تا در حد لزوم و کفایت به مباحث مفهومی و نظری آن پرداخته شود. از طرفی دانش‌پژوهان امنیت با بیان تعابیری از قبیل: «امنیت واژه‌ای لغزنده، توسعه‌نیافته و معما است»، راه را برای شفافیت مفهومی آن دشوارتر نموده‌اند. این در حالی است که خداوند متعال در آیه شریفه ۴ سوره قریش فرموده: «الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَ أَمَّنَّهُمْ مِنْ خَوْفٍ» و با این تعبیر، امنیت را جزء نیازهای اولیه انسان معرفی نموده است.

اکثر نظام‌ها و مکاتب سیاسی نیز مهم‌ترین مسئولیت حاکمیت در قبال مردم را امنیت می‌دانند. اما در سه موضوع اساسی آن یعنی: امنیت برای چه کسی؟ امنیت در مقابل چه کسی یا چه چیزی؟ و چگونگی تأمین امنیت اختلاف نظر زیادی وجود دارد. همچنین عده‌ای تأکید ویژه خود را بر امنیت حکومت و نظام سیاسی قرار داده‌اند و عده‌ای دیگر امنیت فردی را اصل گرفته‌اند که همه این دیدگاه‌ها و تعابیر متفاوت از مفهوم امنیت، نشانگر پیچیدگی، سختی و حساسیت موضوع است. طرح جامع با تأکید بر امنیت جامعه‌ای (اجتماعی)^۱ که حلقه واسط امنیت فردی و امنیت ملی است تلاش دارد با یک نگاه جامع‌نگر، یکپارچگی و انسجام لازم میان امنیت مردم و کشور را فراهم کند.

روش؛ بر این منظومه تحقیقاتی روش و مدل علمی پژوهش حاکم است؛ بنابراین تولیدی علمی از نوع بنیادین و کاربردی به حساب می‌آید (عمده آثار منتشر شده در زمینه امنیت در یک یا دو دهه اخیر ماهیت ترجمه‌ای داشته است). بر این اساس امنیت‌پژوهان و کارشناسان حوزه امنیت در فعالیتهای علمی و پژوهشی آتی خود تا حدود زیادی

^۱ Societal Security

می‌توانند به این مجموعه رجوع کرده و این اقدام آغازی برای تولید علم بومی در حوزه امنیت خواهد بود.

ساختار منظومه‌ای؛ اغلب فعالیت‌های پژوهشی، تک موضوعی و فردی است. اما این طرح شامل چند موضوع تحقیقاتی است و به صورت منظومه و گروهی انجام می‌شود. از آثار این الگوی ساختاری برای فعالیت‌های علمی و پژوهشی، ایجاد هم‌افزایی است. همچنین به دلیل پرداختن به وجوه و زوایای مختلف موضوع، شکل‌گیری یک مکتب فکری در حوزه امنیت زمینه‌سازی خواهد شد.

شناخت و بیان مسئله و نیازسنجی در حوزه مطالعات امنیت اجتماعی

اگر امنیت را از حیث کیفیت تأمین در سه سطح فرض کنیم؛ یک سطح از امنیت به صورت منفعل تأمین می‌شود؛ یعنی آسیب و ناامنی در جامعه ایجاد شده و نظام اجتماعی و سیاسی منفعلانه^۱ در جهت رفع و مقابله با آن اقدام می‌کند؛ مانند کشف جرائم و مجازات مجرمین که عمدتاً دستگاه‌های انتظامی، اطلاعاتی و قضایی مسئول کنترل این ناامنی‌ها و تأمین امنیت هستند. سطح دیگری از امنیت به صورت پیشگیری تأمین می‌شود؛ یعنی قبل از بروز ناامنی، نظام اجتماعی و سیاسی، به صورت فعال^۲ وارد عمل شده و مانع از ایجاد مؤلفه‌های ناامنی می‌گردد. پیشگیری از وقوع جرم و اعمال مکانیزم‌های بازدارنده، نمونه‌هایی از این نوع تأمین امنیت است. سطحی دیگر از امنیت نیز وجود دارد که به صورت فرافعال^۳ تأمین می‌شود، یعنی از رویکرد امنیت سلبی خارج و امنیت از نوع ایجابی آن تولید می‌شود. در واقع مؤلفه‌هایی که در ارتقاء کیفیت زندگی افراد مؤثر است و نیز وصول جامعه به اهداف و ارزش‌های تعیین شده، در این رویکرد مورد توجه قرار می‌گیرد. بنابراین برای تولید این نوع از امنیت نیاز بیشتری به تلاش فکری، علمی و پژوهشی است به طوری که می‌بایست شاخصه‌ها و مؤلفه‌هایی را شناسایی یا طراحی کنیم که نشان‌دهنده وضعیت جدید و مطلوب باشد و بر اساس آن قادر به ارزیابی و پایش وضع موجود امنیت جامعه باشیم.

^۱. passive

^۲. active

^۳. proactive

در سطوح اول و دوم، مسئولیت و نقش اصلی بر عهده دستگاه‌های انتظامی و قضایی است لیکن در سطح سوم نقش اصلی را دستگاه‌های سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری در بخش‌های مختلف اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی ایفا می‌نمایند. در صورتی که رویکرد کلی، تولید امنیت نباشد، ممکن است سیاست‌ها، برنامه‌ها و تصمیم‌های کلان دستگاه‌های حاکمیت، خود مولد ناامنی باشد. بنابراین رویکرد تولید امنیت، نه تنها کیفیت زندگی اجتماعی را ارتقاء می‌دهد بلکه از تولید ناامنی هم جلوگیری می‌نماید. ضمن آنکه بسیار کم‌هزینه‌تر از رویکرد مقابله با تهدید و ناامنی است.

به‌طور سنتی، انگیزه اصلی نظام‌های سیاسی، پرداختن به حوزه‌های بین‌الملل و ملی امنیت بوده است و به همین نسبت، بیشترین حجم فعالیت پژوهشی خود را در حوزه‌های دفاع، روابط بین‌الملل، امنیت ملی و سیاست خارجی متمرکز کرده‌اند.

با ارزیابی و تحلیلی که از وضعیت مطالعات امنیتی در کشور به‌عمل آمد، گروه پژوهشی جامعه و امنیت به دو نتیجه اساسی دست یافت. اول آنکه ما اغلب در کشور، در پرداختن به مباحث امنیتی، به صورت انفعالی عمل می‌کنیم. دوم اینکه در نظام اداری و امنیتی کشور، فعالیت‌های علمی، عمدتاً متمرکز در حوزه امنیت ملی و آن هم بیشتر در زمینه ترجمه و استفاده از مکاتب و نظریه‌های خارجی بوده است. درحالی‌که با توجه به شرایط و ویژگی‌های خاص جامعه ایران، نیازمند تولید نظریه‌های بومی در سطوح مختلف امنیت و از جمله امنیت اجتماعی (جامعه‌ای) هستیم.

همچنین باید توجه داشت که در مطالعات امنیتی نیازمند هر دو رویکرد توصیفی و تجویزی هستیم. در رویکرد توصیفی، اغلب ماهیت پدیده‌ها و علت به‌وجودآمدن آن‌ها بحث می‌شود لیکن در رویکرد تجویزی، راهکارهایی برای آینده جهت تحقق اهداف و مدیریت امنیت در کشور ارائه می‌شود. مشکلی که تاکنون وجود داشته آن است که رویکردهای توصیفی در مراکز علمی و آکادمیک دنبال می‌شود و رویکردهای تجویزی منحصر به مراکز اجرایی است. بنابراین نوعی انفصال بین این دو حوزه ایجاد شده است. تحقیقات طرح جامع با توجه به جامعیت آن، درصدد برطرف نمودن این مشکل، حداقل در سطوح راهبردی، کلان و درازمدت است.

تعریف امنیت اجتماعی (جامعه‌ای)

باید اذعان داشت که امنیت جامعه‌ای در هر جامعه مسئله نیست. در بسیاری موارد، نیاز

به بقاء و امنیت فیزیولوژیک، خواستها و دغدغه‌های جامعه‌ای را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. به نسبتی که افراد از دغدغه وجودی رها می‌شوند و به سیاست زندگی می‌اندیشند، جامعه‌ای زیبا و رهایی‌بخش می‌خواهند و می‌کوشند خود را با هزینه‌ای کمتر و به شیوه‌ای بهتر ابراز نمایند.

امنیت جامعه‌ای، دلمشغولی مخاطراتی است که عمداً یا طبعاً هستی و یا بالندگی یک گروه اجتماعی را هدف قرار می‌دهد.

بر اساس نتایج تحقیق «امنیت اجتماعی: مفاهیم، مولفه‌ها و نظریه‌ها» تعریفی بومی از امنیت اجتماعی (جامعه‌ای) که برخاسته از نقد و ارزیابی آخرین نظریه‌ها، مفاهیم، تعاریف موجود در جهان و تحلیل و توصیف وضعیت جامعه ایران بدست آمده است، مبنای مجموعه تحقیقات و پژوهش‌های طرح جامع قرار گرفته است:

«امنیت جامعه‌ای عبارت است از اطمینان خاطر گروه‌های مختلف اجتماعی نسبت به حفظ موجودیت و هویت خود در برابر تحولات عادی و تحرکات عمدی.»^۱

طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی

ضرورت تدوین و اجرای «طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی» مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قرار گرفت و پس از اجرای فاز صفر، نتایج حاصله به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی وقت کشور منعکس و سازمان مزبور ضمن تصویب، با درج آن در زمره طرح‌های پژوهشی ملی موافقت نمود. طرح جامع خود از چند طرح تحقیقاتی در ابعاد و وجوه مختلف امنیت جامعه‌ای (اجتماعی) تشکیل شده است.

طرح جامع دارای سه فاز می‌باشد و در هر یک از فازهای سه‌گانه تعدادی طرح تحقیقاتی تعریف گردیده است.

فاز اول: بررسی نظری و روش شناختی امنیت اجتماعی.

فاز دوم: بررسی وضعیت امنیت اجتماعی در ایران.

فاز سوم: طراحی مدل سیاست‌سازی و سیاست‌گذاری.

هدف اصلی طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی تولید و بسط دانش نظری و تجربی در حوزه امنیت جامعه به منظور ارتقاء سطح کیفی زندگی در جامعه ایرانی و همچنین

^۱. گزارش تحقیق «امنیت اجتماعی: مفاهیم، مؤلفه‌ها و نظریه‌ها» (نصری ۱۳۸۹)

کاهش برخی معضلات و مسائل ناشی از ضعف سیاست‌گذاری، مدیریت و اجرا در حوزه‌های مختلف اجتماعی است. از اهداف کاربردی این طرح نیز ایجاد دانش بومی با مختصات و قابلیت‌های جامعه ایران است. بنابراین توصیف وضعیت امنیت اجتماعی ایران و شناخت شاخصه‌ها و مؤلفه‌های مؤثر بر امنیت و ارائه مدلی برای تدوین سیاست‌های مؤثر بر ارتقاء امنیت جامعه ایران، از اهداف تبعی و فرعی آن خواهد بود.

همان‌طور که قبلاً نیز اشاره شد مهم‌ترین ویژگی اصلی این طرح، جامعیت آن است به نحوی که کلیه طرح‌های پژوهشی در قالب یک کل به هم پیوسته و منظومه تحقیقاتی تعریف شده‌اند. به عبارت دیگر طرح‌های پژوهشی که اجرا شده یا در آینده اجرا خواهند شد، دارای ریشه‌ای هستند که در صورت اتصال به این ریشه می‌توانند به اهداف مقرر نائل شوند و آن ریشه، طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی است که بر اساس مدل پژوهشی و مدل نظری و با مراقبت علمی، طرح‌های پژوهشی را به سوی اهداف مورد نظر هدایت می‌نماید.

مدل پژوهشی طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی دارای سه وجه می‌باشد:

وجه اول؛ تولید مبانی و ادبیات نظری

در تولید مبانی نظری امنیت اجتماعی (جامعه‌ای) از سه منبع بهره‌برداری شده است: نظریه‌های علمی تولید شده در جهان، منابع اسلامی و تاریخ ملی ایران. در این بخش از تحقیقات به زیرساخت‌های علمی و فکری امنیت اجتماعی پرداخته شده است و آنچه که در جهان در این زمینه پدید آمده مورد شناسایی، نقد و ارزیابی قرار گرفته و سپس با تبیین و تفسیر امنیت اجتماعی از دیدگاه منابع اسلامی و نیز منابع تاریخ ملی، زمینه شکل‌گیری یک نظریه بومی فراهم شده است.

برخی از طرح‌های تحقیقاتی که در این وجه از مدل پژوهشی انجام گردیده است و یا در آینده اجرا خواهد شد، به شرح زیر تعیین شده‌اند:

- امنیت اجتماعی؛ نظریه‌ها، مفاهیم و مؤلفه‌ها.
- امنیت اجتماعی از دیدگاه اسلام.
- تحلیل جامعه‌شناختی امنیت اجتماعی در ایران.
- روش‌شناسی پژوهش در امنیت اجتماعی.
- مطالعه تطبیقی امنیت اجتماعی در جهان.
- جامعه‌شناسی تاریخی امنیت؛ اندیشه‌ورزی و مدرنیته.

- فرهنگ اصطلاحات امنیت اجتماعی.
- مسئله‌یابی و شناسایی مهم‌ترین موضوعات و مسائل پژوهشی در حوزه امنیت اجتماعی در ایران.

وجه دوم؛ شناخت شاخصه‌ها و مؤلفه‌های امنیت و جامعه در ایران

بر اساس مطالعات نظری تولید شده در وجه اول مدل پژوهشی، مسائل جامعه ایران در زمینه امنیت جامعه شناسایی می‌شود. سپس هر یک از مسائل شناسایی شده، موضوع یک طرح پژوهشی قرار می‌گیرد. بدین ترتیب تعداد قابل توجهی مسئله پژوهشی در بانک اطلاعاتی وجود خواهند داشت که می‌بایست مورد تحقیق علمی قرار گیرند و برای آن‌ها راه حل ارائه گردد. نتیجه این کنش‌های علمی و تحقیقاتی این است که شاخصه‌ها و مؤلفه‌های مؤثر بر امنیت اجتماعی شناسایی شده و با توجه به تغییراتی که در طول زمان در جامعه به وجود خواهد آمد، این مسئله‌ها تغییر کرده و به تبع آن شاخصه‌ها و مؤلفه‌های مؤثر بر امنیت جامعه نیز تغییر خواهد نمود. به عبارت دیگر، بانک اطلاعاتی پویایی به دست می‌آید که دائماً ریزش و رویش خواهد داشت.

برخی از طرح‌های تحقیقاتی این وجه مدل پژوهشی عبارتند از:

- تحلیل ثانویه و فراتحلیل پژوهش‌های موجود.
- شاخص‌سازی امنیت اجتماعی در ایران.
- بررسی شناخت بحران‌های مؤثر بر امنیت اجتماعی در ایران در دوران معاصر.
- طرح ملی پیمایش امنیت اجتماعی در ایران.
- بررسی و شناخت پیامدهای فرهنگی اجتماعی کاربرد اینترنت بر امنیت اجتماعی در ایران و ارائه راهبرد مناسب.
- بررسی و شناخت تعارض سنت و مدرنیسم و تأثیر آن بر امنیت اجتماعی.
- بررسی و شناخت تأثیرات امنیتی قومیت‌ها و نیروهای گریز از مرکز.
- بررسی و شناخت میزان تأثیر فقدان «سیاست کنترل جرم» بر امنیت اجتماعی.
- بررسی و شناخت تأثیر برنامه‌ریزی‌های اقتصادی بر امنیت اجتماعی.
- بررسی و شناخت نقش نهادهای واسط در امنیت اجتماعی.
- بررسی و شناخت تأثیر فساد و رانت‌جویی بر امنیت اجتماعی.
- بررسی و شناخت جایگاه و نقش اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی بر امنیت

اجتماعی.

وجه سوم؛ طراحی مدل سیاست‌سازی و سیاست‌گذاری امنیت جامعه

در حقیقت بسترسازی برای عملیاتی‌شدن نتایج تحقیقات در دو وجه دیگر، وجه طراحی مدل سیاست‌سازی و سیاست‌گذاری خواهد بود. یکی از آسیب‌های جدی تحقیقات در ایران فراهم نبودن شرایط بهره‌برداری و کاربرد نتایج تحقیق - به دلیل متناسب نبودن سازمان و روش تحقیق و نیز فراهم نبودن بسترهای بهره‌برداری در ارکان اجرایی - است. مدل پژوهشی طراحی‌شده در طرح جامع، از همان مرحله تحقیقات نظری توجه و مراقبت لازم برای ایجاد قابلیت بهره‌برداری از نتایج تحقیق را داشته است. برخی از طرح‌های تحقیقاتی این وجه مدل پژوهشی عبارت است از:

- طرح گسترش و ساماندهی نظام آموزشی و پژوهشی تخصصی درباره امنیت اجتماعی و تلاش برای نظریه‌پردازی در این زمینه.
- بررسی و شناخت نظام مدیریتی امنیت (سیاست‌سازی، سیاست‌گذاری و ...) در ارکان امنیتی کشور.
- طرح تشکیل دبیرخانه طرح ملی پیمایش به منظور رصد^۱ دائمی امنیت اجتماعی در ایران.
- طرح تشکیل دبیرخانه دائمی همایش علمی امنیت اجتماعی.

درباره کتاب

در فاز دوم تحقیقات طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی، بر اساس ادبیات نظری تولید شده فاز اول و با انجام تحقیق، عوامل، مؤلفه‌ها و شاخصه‌های مؤثر بر امنیت اجتماعی در ایران شناسایی و تبیین می‌شود. بدون تردید، فضای سایبری به عنوان یک پدیده نوین در دوران معاصر تأثیر چندجانبه، وسیع و عمیقی را بر ارکان جامعه از جمله امنیت اجتماعی گذاشته که این تأثیر همچنان در حال توسعه است - به ویژه نقشی که شبکه‌های اجتماعی مجازی در جنگ نرم ایفا می‌نمایند - گروه پژوهشی جامعه و امنیت را بر آن داشت تا با اجرای پروژه تحقیقاتی "بررسی پیامدهای فرهنگی اجتماعی کاربرد اینترنت بر امنیت اجتماعی

^۱ Monitoring

در ایران و ارائه راهبرد مناسب " ابعاد و زوایای تأثیر فضای سایبری (اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی) بر امنیت اجتماعی را شناسایی و متناسب با باورها و ارزش‌های جامعه ایران، راهبردها و راه‌حلهایی را برای بسترسازی و بهره‌برداری از آثار مطلوب آن در تولید امنیت اجتماعی و جلوگیری از آثار نامطلوب آن در ایجاد ناامنی ارائه نماید.

کتاب حاضر "اینترنت و امنیت اجتماعی" که حاصل اجرای طرح تحقیقاتی مذکور می‌باشد به بررسی نقش و تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر امنیت اجتماعی پرداخته و از حیث سلبی (آسیب‌ها و تهدیدات) و نیز ایجابی (فرصت‌ها در تولید و ارتقای امنیت اجتماعی) شناخت خوبی را ارائه نموده است.

مجری این تحقیق اندیشمند گرامی آقای دکتر سعید مجردی و ناظر آن استاد ارجمند آقای دکتر غلامعلی افروز می‌باشند و آقای دکتر سیدمحمد میرسندسی داوری این تحقیق را برعهده داشته‌اند که از همه این فرهیختگان قدردانی می‌شود.

مجموعه آثار گروه

گروه پژوهشی جامعه و امنیت در اجرای مرحله نخست طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی، مجموعه‌ای از طرح‌های تحقیقاتی و فعالیت‌های پژوهشی را به انجام رسانده و نتایج حاصل در قالب ده جلد کتاب آماده انتشار شده و تاکنون سه جلد آن چاپ و منتشر شده است. عناوین کتاب‌هایی که برای انتشار برنامه‌ریزی شده است به شرح زیر می‌باشد:

- ۱- درآمدی نظری بر امنیت جامعه‌ای، محقق: قدیر نصری. (چاپ اول، ۱۳۹۰)
- ۲- مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی امنیت، تألیف: بیل مک سویینی، مترجمین: محمدعلی قاسمی و محمدرضا آهنی. (چاپ اول، ۱۳۹۰)
- ۳- جامعه‌شناسی تاریخی امنیت در ایران، محقق: سیدمحمد میرسندسی. (چاپ اول، ۱۳۹۱)
- ۴- ترجمان جامعه و امنیت (جلد اول)؛ مجموعه مقالات، مترجم: علیرضا طیب. (چاپ اول ۱۳۹۱)
- ۵- ترجمان جامعه و امنیت (جلد دوم)؛ خشونت قومی و محذور امنیتی، مترجم: عسگر قهرمانپور. (چاپ اول ۱۳۹۱)
- ۶- تأثیر اینترنت بر امنیت اجتماعی در ایران، محقق: سعید مجردی. (چاپ اول ۱۳۹۱)

- ۷- پژوهش‌نامه امنیت اجتماعی - رویکردی ایرانی، مجموعه مقالات تألیفی.
- ۸- امنیت اجتماعی از دیدگاه اسلام، محقق: اصغر افتخاری.
- ۹- فرهنگ توصیفی اصطلاحات امنیت، محققین: فرزاد پورسعید و محمد جهانتاب.
- ۱۰- تحلیل بحران‌های مؤثر بر امنیت اجتماعی، محققین: محمود عسگری و عبدالرضا امیری.

پدیداری این مجموعه در مراحل تحقیق و انتشار حاصل تلاش جمعی و کار گروهی مستمر در مدتی بیش از پنج سال است. حمایت و تدبیر مسئولان پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به ویژه آقای دکتر مهدی گلشنی رئیس سابق و آقای دکتر آیت‌اللهی ریاست پژوهشگاه، آقای دکتر محسن خلیجی معاون پژوهشی سابق و آقای دکتر شهرام یوسفی فر معاون پژوهشی پژوهشگاه، در مراحل مختلف اجرای طرح جامع، همراه و راهنمای گروه بوده است.

سیاست‌گذاری و نظارت علمی بر فعالیت‌های پژوهشی طرح جامع توسط شورای علمی و راهبری طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی با عضویت آقایان دکتر محسن خلیجی، دکتر اصغر افتخاری، دکتر احمد کتابی، دکتر بیوک محمدی، دکتر سیدمحمد میرسندسی، سعید مجردی، دکتر حاکم قاسمی، دکتر خسرو قبادی، دکتر محمدرضا جوادی یگانه، حجت‌الاسلام رضا غلامی، دکتر نادر نوروزی، محمدعلی مینایی و نیز گروه ناظر طرح متشکل از آقایان دکتر محسن خلیجی، دکتر مظفر نامدار، دکتر محمدعلی فتح‌اللهی و دکتر حمید تنکابنی صورت گرفته است. برنامه‌ریزی، هدایت و کنترل فعالیت‌های پژوهشی در گروه پژوهشی جامعه و امنیت در طول اجرای طرح جامع توسط شورای علمی و راهبری گروه با عضویت آقایان محمدعلی مینایی، دکتر اصغر افتخاری، دکتر قدیر نصری، دکتر سید محمد میرسندسی، سعید مجردی و کارشناسان پژوهشی گروه، آقای یوسف قمری و خانم‌ها زهرا نوایی لواسانی و فاطمه‌پناه دفتری به انجام رسیده است، ضمن اینکه شایسته است از نقش مؤثر آقای دکتر رضا سیف‌اللهی در شکل‌گیری طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی تقدیر نمود.

امید است کتاب حاضر و مجموعه آثار این گروه که حاصل اجرای طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی است مورد استفاده و بهره‌برداری علاقمندان به رشته نوپدید امنیت جامعه‌ای، سازمان‌ها و مسئولان دست‌اندرکار امنیت در کشور قرار گیرد. نقد و ارزیابی اساتید و صاحب‌نظران و اعلام نظرات به سایت گروه به نشانی www.csss.ir و ایمیل:

پیشگفتار ۱۰

c_sss88@yahoo.com به تقویت و تکمیل مطالعات حوزهٔ جامعه و امنیت کمک کرده و موجب امتنان و مورد استقبال گروه و محققان قرار خواهد گرفت.

محمدعلی مینایی - مدیر گروه پژوهشی جامعه و امنیت

بهار ۱۳۹۱

فصل اول

در دهه‌های اخیر، توسعه و گسترش فناوری‌های جدید ارتباطی موجب تحولات شگرفی در ابعاد گوناگون زندگی بشری شده و روز به روز بر اثرات آن افزوده می‌شود. فضای مجازی که توسط این فناوری‌ها به وجود آمده حاوی اطلاعات فراوان و متنوعی است و به صورت بخشی از واقعیت اجتماعی عصر جدید، فضای اصلی تعامل‌های معرفتی را در اختیار گرفته است. در چنین شرایطی، الگوهای ارتباط اجتماعی بیش از پیش دچار تغییر و تحول شده و ثبات و تعادل اجتماعی را که بر اساس شبکه‌های ارتباطی عصر صنعتی به وجود آمده بود به چالش کشیده است. گذر تاریخی از فناوری‌های مکانیکی به فناوری‌های اطلاعاتی، ماهیت ارتباطات را دچار دگرگونی بنیادی نموده و در فرآیندهای تولید، قدرت و فرهنگ تغییرات اساسی ایجاد نموده است.

شبکه اینترنت به عنوان ستون فقرات فناوری‌های نوین ارتباطی و ارتباطات رایانه محور^۷ در شکل‌گیری فرایندهای نوین و ظهور فضاهای جدید اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی نقش اساسی دارد. اینترنت با انتقال آنی اطلاعات، داده‌ها و سرمایه‌ها و امکان ارتباط همزمان میان افراد در نقاط مختلف دنیا در عمل فاصله زمان و مکان را از میان برداشته و نظم طبیعی گذشته را که در چارچوب‌های مکانیکی جهان صنعتی به وجود آمده بود به کلی دگرگون ساخته است. به همین دلیل دو مفهوم اساسی زمان و مکان معنای تازه‌ای پیدا کرده‌اند که با معنای سنتی آن در جوامع ماقبل مدرن و یا حتی صنعتی تفاوت ملموسی دارند.

تحقیقات متعدد نشان می‌دهند که پیدایش سیستم‌های نوین ارتباطاتی نظیر اینترنت که ویژگی آن قلمرو جهانی، یکپارچه سازی همه رسانه‌های ارتباطی و تعامل بالقوه است، در حال تغییر بسیاری از مؤلفه‌های اساسی مرتبط با زندگی فردی و اجتماعی از جمله نظم و امنیت عمومی می‌باشند. بحران در حاکمیت دولت‌های ملی - بروز بحران در نهاد خانواده، بحران هویت در سطح فردی و ملی، ساختار زدایی گسترده سازمان‌ها - مشروعیت‌زدایی نهادها - رنگ باختن بسیاری از مؤلفه‌های فرهنگ محلی و ملی از ویژگی‌های اصلی چنین دوران تاریخی است. چنین تحولاتی موجب تغییر در محیط امنیتی جامعه شده و به صورت مؤثری مفهوم سرزمین و دولت ملی را در هم شکسته و ساختار جهانی به سمت ساختارهای فراملی جهش پیدا کرده است. به همین دلیل در دوران جدید مستمراً، کارایی و تأثیر ابزارهای سنتی تولید کننده نظم و امنیت کاهش می‌یابد و توسل به راه‌ها و ابزارهای دیگر اجتناب ناپذیر می‌گردد.

تحقیق درباره پیامدهای امنیت اجتماعی ناشی از اینترنت، از سابقه زیادی برخوردار نیست و پژوهش‌های محدودی که در این زمینه انجام شده اغلب در محدوده امنیت ملی یا بین‌المللی بوده و در آنها توجه چندانی به امنیت اجتماعی نگردیده است و به همین جهت ضرورت تحقیقاتی از این دست را بیشتر می‌کند.

شناخت پیامدهای امنیتی ناشی از کاربرد اینترنت، از یک سو مستلزم شناخت سطوح مختلف این آثار و از سوی دیگر آگاهی یافتن از سازوکارهای چگونگی شکل‌گیری فرصت‌ها و تهدیداتی است که در نهایت جامعه را با انواع چالش روبرو می‌سازد. یکی از ملاحظات اساسی که می‌بایست در شناخت پیامدهای امنیت اجتماعی ناشی از فناوری‌های نوین اطلاعاتی نظیر اینترنت مورد توجه قرار گیرد شناخت تغییرات ناشی از این پدیده بر روی بنیان‌های اساسی تولید و حفظ نظم و امنیت عمومی از جمله مؤلفه‌های فرهنگی - اجتماعی می‌باشد. چهار موضوع مهم **تفاهم نمادی، تنظیم سیاسی، تنظیم اجتماعی و تعمیم ساختاری** از مهم‌ترین متغیرهای میانجی فرهنگی اجتماعی است که می‌تواند در این بخش از

^۷. Computer-Mediated Communication

پژوهش مورد ملاحظه قرار گیرد.

فناوری‌های نوین رایانه محور با بر هم زدن زیرساخت‌های فیزیکی و روانی نظم و امنیت عمومی، وضعیتی را به وجود می‌آورند که ویژگی بارز آن تغییر اساسی در ساختارها و فرآیندهایی است که ممکن است ظهور و بروز تهدیدات و فرصت‌های پی‌درپی از پیامدهای آشکار آن باشد. اثرات این پیامدها می‌تواند در سه سطح فردی، نهادهای اجتماعی و ساختار کلان اجتماعی، خود را نشان داده و با بر هم زدن جهت‌گیری «متداول» اجزای سیستم، آن را دستخوش بی‌نظمی و دگرگونی سازند. این تغییرات، اساساً به معنای تقلیل و کاهش قابلیت پیش‌بینی و در نهایت کاهش قابلیت کنترل آنها می‌باشد که در درون خود نوع خاصی از بی‌نظمی و ناامنی را دامن می‌زنند.

در یک جمع‌بندی کلی، ویژگی‌های اساسی نظم و امنیت در جامعه مبتنی بر فناوری‌های نوین اطلاعاتی نظیر اینترنت را می‌توان به شرح زیر دسته‌بندی نمود:

۱- اطلاعات به مهم‌ترین ابزار تولید نظم و امنیت اجتماعی تبدیل شده و به عنوان یک «منبع استراتژیک» مطرح می‌باشد.

۲- از محدودیت‌های زمانی و مکانی کاسته شده و مناسبات نزدیک‌تری میان نظم و امنیت اجتماعی در سطوح محلی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی برقرار می‌گردد.

۳- متغیرهای تأثیرگذار بر نظم و امنیت اجتماعی افزایش پیدا نموده و بر پیچیدگی اوضاع و سطح تلاطم محیطی افزوده می‌شود.

۴- با ارائه تعریفی فنی از نظم و امنیت اجتماعی، می‌توان فناوری اطلاعات را به عنوان وجه مهم متمایزکننده نظم و امنیت در دنیای جدید به شمار آورد. بنابراین تفاوت‌های کلی بین امنیت اجتماعی در عصر اطلاعات با عصرهای پیشین چون صنعتی و کشاورزی قابل تشخیص است.

۵- در نهایت با رشد آهنگ تغییر، ساختارهای سنتی تولیدکننده نظم و امنیت اجتماعی، که توان پاسخ‌گویی به جریان رو به رشد تغییر و مسائل فردی و اجتماعی را ندارند، ساختارهایی کهنه و منسوخ جلوه می‌کنند و عملاً جامعه را به سمت هرج و مرج می‌کشانند. در چنین شرایطی فشارهای اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی به سرعت قابل تبدیل به ناامنی‌های اجتماعی و ناآرامی‌های سیاسی و نهایتاً چالش‌های ملی در راستای خطوط طبقاتی، قومی یا مذهبی می‌شود.

این پژوهش که در پنج فصل تدوین شده، سعی دارد با استفاده از روش‌های علمی تحقیق، پیامدهای فرهنگی اجتماعی کاربرد اینترنت بر امنیت اجتماعی در ایران را بررسی و بر اساس شناختی که در این مرحله به دست می‌آید راهبردهای مناسبی را برای مدیریت این اثرات ارائه نماید. برای رسیدن به این هدف ابتدا از طریق یک پژوهش کتابخانه‌ای، مبانی نظری مرتبط با موضوع تحقیق جمع‌آوری و در قدم بعدی اطلاعات مورد نیاز از طریق ابزارهای گردآوری اطلاعات از جمله پرسشنامه و مصاحبه گردآوری و سپس راهبردهای مناسب احصاء و پیشنهاد خواهد گردید.

بر این اساس، فصل اول این مجموعه به مقدمه پژوهش و طرح تحقیق اختصاص دارد. در فصل دوم، ابتدا ادبیات مربوط به پژوهش، درخصوص متغیرها و کلمات کلیدی تحقیق از قبیل «فناوری‌های نوین اطلاعاتی، تئوری سیستم‌ها، نظم و امنیت عمومی و جهانی شدن» به تفصیل گنجانده شده و سپس توضیحات لازم درباره روش‌های تأثیرپذیری امنیت اجتماعی آورده شده است. فصل سوم به متدولوژی یا روش تحقیق اختصاص داده شده و در فصل چهارم و پنجم به ترتیب تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش و بحث و تفسیر نتایج و ارائه پیشنهادها آورده شده است.

۲-۱- طرح نظری مسئله پژوهش

از میان نظریه‌های مطرح در مطالعه اثرات متغیرهای بیرونی بر محیط داخلی یک پدیده اجتماعی، نظریه سیستمی^۸ از جایگاه نسبتاً محکمی برخوردار است. در این نظریه، محدودیت‌های موجود در نظریه‌های پیشین که در آن توجه کافی به عوامل تأثیرگذار محیطی خارج از مرزهای سیستم نمی‌شد، برطرف گردید. در نظریه عمومی سیستم‌ها محیط شامل تمام عناصر جغرافیایی، سیاسی، تکنولوژیکی، اجتماعی و فرهنگی می‌شود که بر ساختار و فرایند یک سیستم، به ترتیب از درون و بیرون اثر می‌گذارد (لوسین پای و دیگران، ۱۳۸۰: ۶۰-۵۸).

در یک تعریف ساده، سیستم مجموعه‌ای از اجزا و روابط میان آنها است که توسط ویژگی‌های معینی به هم وابسته یا مرتبط شده و این اجزا با محیط‌شان یک کل را تشکیل می‌دهند. در نظریه سیستمی هر گونه تغییر در محیط و ورودی‌های سیستم می‌تواند در فرایند و خروجی‌های سیستم تغییر به وجود آورده، یا آن را به اتخاذ تدابیر انطباقی و تنظیم‌کننده وادار کند. بر همین اساس، سیستم‌ها در یک تلاش دائمی برای ادامه حیات، عوامل محیطی تحت نفوذ خود را (محیط داخلی) کنترل و هدایت کرده و در مقابل محدودیت‌ها و مخاطراتی که از سوی همسایگان سیستم (محیط خارجی) تحمیل می‌شود واکنش نشان می‌دهند.

علاوه بر این، تئوری سیستمی چارچوب نظری مناسبی برای تعریف امنیت و مدیریت آن ارائه می‌دهد. در نظریه سیستمی، نظم و امنیت عمومی پیامد یک سری اقدامات و ترتیبات خاص درون سیستمی است و به عنوان پدیده‌ای برآمده^۹ از ساختار و کارکردهای ویژه نظام اجتماعی مطرح می‌گردد. از آنجا که هر نظام اجتماعی تحت تأثیر نظام‌های اجتماعی کناری و بالادستی می‌باشد، پدیده نظم و امنیت عمومی نیز فارغ از تأثیرات محیط بیرونی نیست و به اشکال مختلف از آن متأثر می‌گردد. با افزایش مراودات خارجی هر نظام اجتماعی، تأثیر متغیرهای برون سیستمی افزایش یافته و تهدیدات و فرصت‌های جدید امنیتی مطرح می‌گردد. در پاسخ به اثرات مثبت و منفی خارج از مرزهای متعارف، نظام‌های اجتماعی گوناگون، اقدامات خاصی را با هدف رویارویی با چنین تأثیرات برون مرزی برنامه‌ریزی و تحت عناوینی چون پاسخ‌های راهبردی به کار می‌گیرند.

در این پژوهش، «نظریه سیستم‌ها» برای بررسی پیامدهای فرهنگی اجتماعی کاربرد اینترنت بر امنیت اجتماعی انتخاب شده است و تلاش خواهد گردید تا با ارائه تعریفی سیستمی از مفهوم «امنیت اجتماعی» به پاسخ پرسش‌های پژوهش دست پیدا نمود.

۳-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش

انقلاب نوینی که حول محور فناوری‌های اطلاعاتی نظیر اینترنت متمرکز است با سرعتی شتابان در کار شکل‌دهی مجدد بنیان مادی جامعه است. پیشرفت‌های خیره‌کننده در تولید، اکتساب، جمع‌آوری، پردازش، نگهداری و انتقال اطلاعات در واقع به کاربرد فناوری‌های اطلاعاتی در تمامی زوایای حیات اجتماعی انجامیده است. در این شرایط اغلب مسائل

^۸ . System Theory

^۹ . Emergent

اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و امنیتی، در سراسر جهان به یکدیگر وابسته شده و در سیستمی که هندسه آن همواره در حال تغییر است، بازتعریف می‌شوند. این انقلاب، شکل جدیدی از روابط میان زیرساخت‌های تشکیل‌دهنده نظم و امنیت اجتماعی به وجود آورده و موجب می‌شود تا تعریف جدیدی از نظم و امنیت اجتماعی ارائه گردد. ویژگی این سیستم جدید، پیچیدگی و توانایی بالقوه آن برای تولید فرصت‌ها و تهدیدات امنیت اجتماعی می‌باشد. بنابراین، بدون درک صحیح تحولات ناشی از اثرات فناوری‌های نوین اطلاعاتی نمی‌توان تحلیل درستی از آن چه که در محیط امنیت اجتماعی کشور می‌گذرد به دست آورد. فناوری‌های نوین اطلاعاتی و در مرکز آن اینترنت، به همه عرصه‌های زندگی انسان نفوذ کرده و قاعده بازی را در همه عرصه‌ها از جمله نظم و امنیت اجتماعی تغییر داده است. امروزه اطلاعات، به عنوان مهم‌ترین ابزار تولید نظم و امنیت اجتماعی موجب گردیده تا در الگوی زندگی مردم تغییرات اساسی به وجود آید. تغییر در الگوهای کار، فراغت، معاشرت، سرگرمی و نظارت و کنترل از جمله تغییراتی است که در این فضای جدید قابل بحث و بررسی می‌باشد. همزمان با چنین تحولاتی، در عرصه سیاسی نیز شاهد تغییرات زیادی هستیم. دمکراتیزه شدن ساختار سیاسی از طریق اثرگذاری بر الگوهای حاکمیت، اعمال اقتدار، انتخابات، مشارکت، رابطه مردم و دولت، رسانه‌ها و پاسخ‌گویی حاکمیت، از پیامدهای فناوری‌های نوین اطلاعاتی و در محور آن اینترنت می‌باشد.

از سوی دیگر، همراه با تحولاتی که در منابع تولیدکننده قدرت و تهدید پدید آمده است مفهوم و نحوه تأمین امنیت اجتماعی نیز دگرگون شده است. متغیرهای جدیدی مانند قدرت تولید و بهره‌وری، میزان تولید دانش و اطلاعات، میزان کنترل و تسلط بر افکار عمومی نمونه‌ای از این منابع به شمار می‌روند که تأثیرات آنها بر نظم و امنیت اجتماعی غیرقابل چشم‌پوشی می‌باشند. به هر حال، تحولات ناشی از کاربرد اینترنت، با برهم زدن روابط قاعده‌مند در محیط کالبدی نظام‌های اجتماعی چون تفاهم نمادی، تنظیم اجتماعی و تنظیم سیاسی، موجب بروز پدیده‌هایی همچون بی‌نظمی و ناامنی گردیده، راه را برای شکل‌گیری موقعیت‌های نابسامان و چالش‌زا هموار می‌نمایند. به همین دلیل شناخت ماهیت و عملکرد اینترنت و پی بردن به سازوکارهای اثرگذاری آن، ما را در تجزیه و تحلیل آسیب‌پذیری سیستم‌های امنیت اجتماعی و هدایت درست پیامدهای وقوع این نوآوری‌ها یاری خواهد نمود.

این پژوهش با هدف شناسایی اثرات کاربرد اینترنت بر نظم و امنیت اجتماعی طراحی شده و قصد دارد تا دگرگونی‌های بنیادین ارتباطی را که به محیط تولید و حفظ نظم و امنیت اجتماعی نفوذ پیدا نموده مورد مطالعه قرار دهد. کاربرد اینترنت، متغیرهای جدیدی را وارد منابع تولیدکننده نظم و امنیت اجتماعی نموده و با تأثیر بر ساختار محیط امنیت اجتماعی کشور، تهدیدات و فرصت‌های نوینی را در مقابل سیاستگذاران و مدیران اجرایی قرار داده است. ارائه راهبردهای مناسب بر اساس بازتعریف مؤلفه‌های اثرگذار بر مقوله نظم و امنیت اجتماعی که در آن فرصت‌ها و تهدیدات محیطی جدید احصاء شده باشد نیز ضرورت و اهمیت انجام چنین پژوهشی را دوچندان نموده و کشور را (به جای اتخاذ تدابیر واکنشی) در موضع مدیریت فراکنشی نظم و امنیت اجتماعی قرار می‌دهد.